

Omfietskunst | Het oudste museum

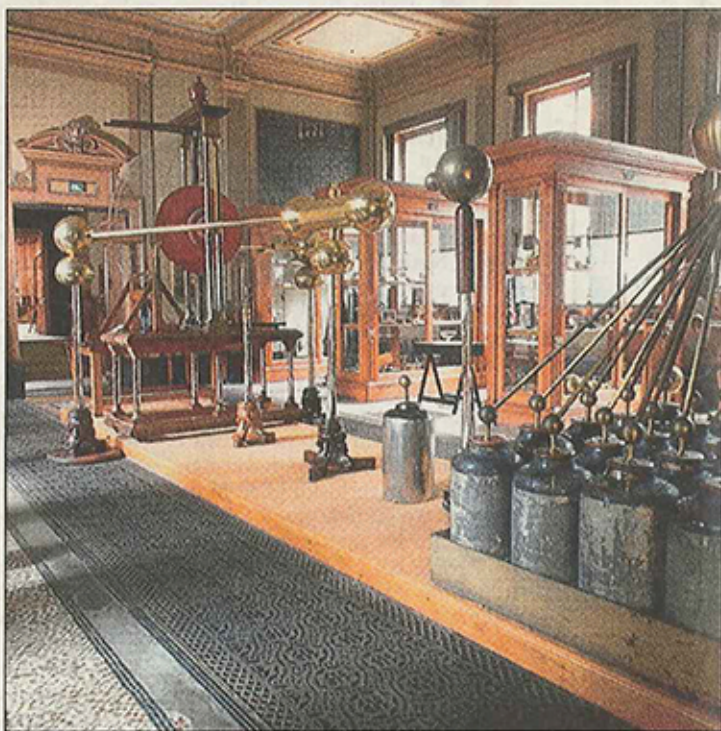
Overall in Nederland zijn van die kunstwerken die je, als je in de buurt bent, steeds weer even moet bekijken. Ook al heb je ze tien keer gezien, ze blijven de omweg waard. Derde aflevering van een zomerserie: **Geert van de Wetering** gaat langs bij het Teylers Museum in Haarlem.

Het is niet één specifiek kunstwerk of één bepaald object dat mij telkens weer lokt naar het oudste museum van Nederland: het Teylers Museum in Haarlem. Het is het museum zelf, als geheel. De rijk gedecoreerde, monumentale gevel, de entree met lichtkoepel en ronde balustrade, en het schitterende interieur van de museumzalen.

Op zomerse dagen, wanneer het honingkleurige licht door de hoge ramen op de eikenhouten toonkasten valt, en je omringd wordt door vreemde fossielen, prehistorische skeletten en glanzende natuurwetenschappelijke instrumenten, dan kun je zomaar eventjes volstrekt gelukkig zijn.

Het is er altijd rustig. Lawaai van de straat dringt niet door, alleen de plankenvloer van de Ovale Zaal kraakt als een oud zeilschip.

Het Teylers Museum is een van die plekken die mij de liefde voor de kunst hebben bijgebracht, juist door de mooie combinatie van al die tot de verbeelding sprekende instrumenten, paleontologische voorwerpen, schilderijen en botanische prenten. Met dank aan Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778), een vermogende Haarlemse laken- en zijdefabrikant. In zijn testament bepaalde deze vertegenwoordiger van de Verlichting dat zijn vermogen

Teylers Museum

moest worden ondergebracht in een stichting, die onder meer de bevordering van kunst en wetenschap tot doel had. Daartoe kreeg Leendert Viervant in 1779 de opdracht tot het ontwerpen van een 'boek- en konstzael', achter Teylers woning in de Damstraat.

Net als de uitvinders en onderzoekers wier intrigerende apparatuur (met poëtische namen als de Pot van Papin en de Zuil van Zamboni) in het museum te bezichtigen is, probeerden ook de schilders met hun schilderijen de werkelijkheid achter de werkelijkheid vast te leggen.

De verzamelingen met objecten roepen steeds andere associaties op. Als ik bijvoorbeeld de grote, indrukwekkende ontladingsmachine van Martinus van Marum zie, moet ik denken aan de grote ontladingsmachine Cloaca van de Belgische kunstenaar Wim

Delvoye. En de fluorescerende gesteentes in het mineralenkabinet herinneren aan de lichtinstallaties van kunstenaars als Anish Kapoor en James Turrell.

De meerwaarde van een bezoek aan Teylers is dat je met een andere blik naar de schilderijen kijkt als je eerst langs de vitrines vol archeologische vondsten bent gegaan. Je kijkt met meer aandacht, lijkt het wel, met meer precisie.

Ik zal het museum nooit verlaten zonder een bezoekje aan *De trommelslagster*, een schilderij van mijn lievelingsschilder Isaac Israels. Israels observeerde even scherp als zijn tijdgenoten uit de wetenschap. Hij keek en ving de betovering van kleur en licht.

Teylers Museum, Spaarne 16 in Haarlem. Open: di t/m za 10-17, zon- en feestdagen 12-17 uur.